

УДК 343.13

В.І. ФАРИННИК, канд. юрид. наук, Національна асоціація адвокатів України

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ВЗЯТТЯ ПІД ВАРТУ

Ключові слова: запобіжний захід, підстава застосування, особливості обрання, кримінальне провадження, тримання під вартою

Важливим засобом зміцнення законності та правопорядку в кримінальному процесі є дотримання і забезпечення правових приписів, що стосуються застосування запобіжних заходів (в першу чергу, пов'язаних із позбавленням волі) [1, с.282].

Свого часу ще А.Ф. Коні писав: «Якими б гарними не були правила діяльності, вони можуть втратити свою силу та значення в грубих та несумлінних руках» [2, с.20]. Дійсно, неправомірне обмеження свободи особи неминуче заподіює істотну шкоду інтересам правосуддя, перешкоджає прийняттю законного й об'єктивного рішення по кримінальному провадженню. Більше того, подібне протиправне діяння дискредитує конституційну ідею побудови правової держави [3, с.6].

Лише протягом 2014 року запобіжний захід у вигляді тримання під вартою обрано щодо 12,9 тис. підозрюваних в учиненні тяжких та особливо тяжких злочинів. Їх питома вага становить 28,9 % від кількості осіб, яким повідомлено про підозру в учиненні тяжких та особливо тяжких злочинів (44,9 тис.). Таким чином, питання дослідження процесуального порядку застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту набувають особливої актуальності.

Наукові та практичні аспекти, пов'язані із застосуванням тримання під вартою у кримінальному провадженні розглядалися у працях Ю.М. Грошевого, Є.Г. Коваленка, В.Т. Мальяренка, О.Р. Михайленка, М.М. Михеєнка,

В.Т. Нора, М.А. Погорецького, М.С. Строговича, О.Ю. Татарова та інших науковців. Проте реформа кримінального процесуального законодавства 2012 року зумовила істотну зміну порядку застосування тримання під вартою у кримінальному провадженні, що актуалізує необхідність дослідження вказаного питання.

Тримання під вартою – винятковий запобіжний захід, який полягає в ізоляції підозрюваного, обвинуваченого від суспільства, ув'язненні (арешті) й утриманні його під вартою на встановлених законом підставах і умовах. Тримання під вартою є найбільш суворим запобіжним заходом і застосовується виключно, у разі якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, пов'язаним із перешкоджанням здійсненню кримінального провадження у будь-яких формах.

Ризики, які необхідні для обрання/застосування тримання під вартою, передбачені ст.177 КПК України (аналогічно іншим запобіжним заходам). На наш погляд, їх необхідно класифікувати на:

- ризики ухилення від судочинства (переховування чи втечі);
- ризики незаконного впливу (незаконний вплив на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста або знищення чи спотворення будь-яких речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення);
- ризики повторного вчинення чи продовження правопорушення («рецидив»).

У практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) для тримання під вартою повинні бути відповідні і достатні підстави. Якщо ж держава не наведе «відповідних і достатніх» підстав для тримання під вартою обвинуваченої у правопорушенні особи, така особа має бути звільнена після затримання і перебувати на волі до початку судового розгляду її справи (рішення у справах «Вемгофф проти Німеччини», «Ягчі і Саргін проти Туреччини») [4].

З урахуванням цього, у вітчизняному законодавстві фактичною підставою обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є наявність сукупності неспростованих доказів вчинення підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення. При цьому обов'язковою підставою застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, наявність ризиків, про які йшла мова вище, а також недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання вказаним ризикам. Слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу без наявності обґрунтованої підозри та хоча б одного із ризиків, передбачених ст.177 КПК України.

Слід визнати необґрунтованою, практику обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка уже перебуває під вартою або відбуває покарання у вигляді позбавлення волі за вчинення іншого кримінального правопорушення, адже у такому разі жоден із передбачених КПК України ризиків не відповідатиме фактичним обставинам кримінального провадження.

Істотним порушенням є застосування до підозрюваних запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою з обґрунтуванням виключно тяжкості покарання, яке могло бути призначене підозрюваному у разі визнання його винуватим у вчиненні кримінального правопорушення без встановлення хоча б одного із ризиків.

Враховуючи викладене певні застереження з точки зору теоретичної обґрунтованості викликають зміни, внесені Законом України від 07.10.2014 р. № 1689-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» [5], якими передбачено, що запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту, застави не можуть бути

застосовані до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109–114-1, 258–258-5, 260, 261 КК України.

На наш погляд, подібне суперечить позиції Європейського суду з прав людини, відповідно до якої тяжкість злочину або суворість санкції статті кримінального закону, яка інкримінується обвинуваченому, не може бути єдиною підставою для тримання особи під вартою. Тримання особи під вартою до вирішення питання про її винність не повинне бути «загальним правилом» і слід виходити з презумпції залишення обвинуваченого на свободі (рішення у справі «Калашніков проти Росії»).

Особливе занепокоєння у практиці ЄСПЛ викликає тенденція надавати тяжкості обвинувачення надмірного значення. Тяжкість обвинувачення не була єдиним або переважним фактором при вирішенні питання про тримання під вартою або звільнення. Існування вагомої підозри у причетності особи до тяжкого злочину хоча й має значення, та саме собою не може виправдати довгого строку тримання під вартою. До того ж якщо правова оцінка фактів, на які спирається обвинувачення – а, як наслідок, і можливого покарання, – визначається виключно стороною обвинувачення, суди ще більш обережно мають ставитися до оцінки тяжкості обвинувачення та її значення для питання про тримання під вартою або продовження тримання під вартою.

З даного приводу викликає застереження і законопроект № 2330 від 05.03.2015 р. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо аспектів застосування застави та злочинів до яких застосовується тримання під вартою) [6], яким пропонується розширити перелік злочинів, за вчинення яких виключним запобіжним заходом є тримання під вартою: ч.5 ст.191, ч.ч.2, 3 ст.209, ст.ст.348–349, ч.2 ст.364, ч.2 ст.365, ч.ч.2–4 ст.368, ч.ч.2, 3 ст.368-2, ч.ч.2, 3 ст.369, ч.3 ст.369-2, ст.ст.437–439, ст.441, ч.1 ст.442, ст.446 КК України.

Необхідність прийняття таких змін авторами законопроекту обумовлюється тим, що підозрювана у корупційному правопорушенні службова особа, на сьогодні має можливість за допомоги своїх близьких та родичів з застосуванням неправомірно отриманих доходів сплатити заставу, та на волі впливати на слідство, свідків, тощо. Крім того, є випадки, коли апеляційний суд зменшував розмір застави, яка була визначена судом першої інстанції, що допомагало підозрюваному у скоєнні відповідного злочину сплатити заставу та мати можливість застосовувати свій службовий або персональний вплив на хід слідства [7].

В першу чергу, привертає увагу юридична некоректність назви поданого законопроекту. Адже, запобіжні заходи (у тому числі, застава та тримання під вартою) застосовуються до осіб, що підозрюються або обвинувачуються у вчиненні відповідного злочину, а не «до злочинів», як це зазначається у назві проекту.

До того ж на стадіях досудового розслідування та судового розгляду особа лише підозрюється (обвинувачується) у вчиненні того чи іншого злочину. До набрання обвинувальним вироком суду законної сили така особа вважається невинуватою у його вчиненні. Отже, сама по собі підозра (обвинувачення) у вчиненні навіть тяжкого чи особливо тяжкого злочину без урахування особи підозрюваного (обвинуваченого), способу вчинення злочину, доказів, які підтверджують її винуватість та інших обставин, які мають відношення до справи, не може бути підставою для автоматичного взяття під варту.

На нашу думку, належні аргументи, які б свідчили про необхідність встановлення заборони для застосування будь-яких інших видів запобіжних заходів (у тому числі, застава), окрім тримання під вартою, до осіб, які підозрюються (обвинувачуються) у вчиненні корупційних злочинів, на даний час відсутні. Тим більше, такі законодавчі заборони виглядатимуть дещо нелогічними у тих випадках, якщо розмір застави в разі перевищуватиме майнову шкоду, заподіяну злочиним.

Водночас, фактично аналогічним за своїм змістом є проект Закону України № 2284 від 03.03.2015 р. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо окремих аспектів застосування запобіжних заходів у вигляді застави, тримання під вартою та оскарження окремих рішень у кримінальному провадженні)» [8].

Вказаним законопроектом пропонуються зміни, які унеможливають застосування будь-яких інших, окрім взяття під варту, запобіжних заходів до осіб, які вчинили декілька тяжких чи особливо тяжких злочинів. Також пропонується можливість обрання тримання під вартою щодо підозрюваних, обвинувачених у вчиненні корисливих злочинів без дотримання додаткових вимог (передбачених ст.183 КПК України), а також встановлюється заборона щодо застосування застави при обранні запобіжного заходу у виді тримання під вартою в окремих кримінальних провадженнях, у тому числі щодо злочину, спосіб вчинення якого пов'язаний із зловживанням владою або службовим становищем, або щодо злочину, яким заподіяно шкоду у великих чи особливо великих розмірах.

З даного приводу слід відзначити, що саме необдумані зміни до ч. 5 ст.176 КПК, можуть створити небезпечний прецедент необґрунтованого розширення переліку злочинів, підозра (обвинувачення) у вчиненні яких позбавлятиме слідчого суддю, суд можливості самостійно у кожному конкретному випадку з урахуванням усіх обставин кримінального провадження обирати щодо підозрюваного (обвинуваченого) той чи інший вид запобіжних заходів [9].

Наведене свідчить про необхідність обережного підходу до розширення переліку злочинів, при підозрі (обвинуваченні) у вчиненні яких безальтернативно застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

До того ж не варто забувати і про негативні наслідки для держави та суспільства при широкому застосуванні запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, зокрема: прямі бюджетні витрати із забезпечення та утримання

СІЗО та ІТТ, витрати на конвоювання та перевезення ув'язнених, прямі бюджетні витрати на утримання СІЗО та ІТТ, додаткові витрати на ремонт та будівництво СІЗО та ІТТ [10, с.36]. Слід зауважити і про неспроможність держави забезпечити такі умови тримання під вартою, що не принижували б гідності людини та відповідали сучасним стандартам пенітенціарної системи.

Кримінальний процесуальний закон чітко визначає перелік підстав та умов, а також розмір покарань за вчиненні злочини за наявності яких слідчий суддя, суд має право, задовольнити клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Обов'язково у клопотанні з посиланням на матеріали кримінального провадження викладаються обставини, що дають підстави підозрювати, обвинувачувати особу у вчиненні кримінального правопорушення, а також на один або кілька ризиків.

Судова практика підтверджує, що про намір підозрюваних чи обвинувачених ухилитися від слідства чи суду або ж перешкоджати встановленню істини у кримінальній справі можуть свідчити такі дані: наявність у підозрюваного чи обвинуваченого неодноразових судимостей, якщо вони не погашені та не зняті в порядку, передбаченому законом; покарання співучасників чи свідків про намір вчинити новий злочин чи ухилитися від слідства та суду в минулому; відсутність постійного місця проживання на території України; придбання квитків чи відкриття візи для виїзду з постійного місця проживання; наявність випадків неявок за викликом слідчого чи суду в минулому; відсутність місця роботи тощо.

При цьому ризик переховування обвинуваченого від судочинства не може оцінюватися виключно на підставі суворості можливого вироку; це слід робити з урахуванням ряду інших відповідних фактів, які можуть або підтверджувати існування такого ризику, або свідчити про такий його незначний ступінь, який не може служити підставою для запобіжного ув'язнення (рішення у справі «W. проти Швейцарії» від 26.01.1993 р.).

Слід відмітити, що жодна обставина не може свідчити на користь, або проти тримання під вартою напевно, а лише з певним ступенем вірогідності. Таким чином «стандарт переконання», відповідно до якого слідчий суддя доходить до висновків про необхідність тримання під вартою / відсутність підстав для цього, суттєво відрізняється від «стандарту доведення» при судовому розгляді справи і постановленні вироку.

Слідчий, прокурор повинні разом із клопотанням надати суду матеріали кримінального провадження, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Копії клопотання та цих матеріалів повинні бути надані і підозрюваному, обвинуваченому. При цьому КПК України встановлений строк надання таких копій – не пізніше трьох годин до початку розгляду клопотання [11, с.83].

Водночас, непоодинокими є випадки, коли клопотання обґрунтовується результатами проведених негласних слідчих (розшукових) дій. Найчастіше подібне характерне для початкового етапу розслідування збутів наркотичних засобів, одержання неправомірної вигоди тощо (після затримання особи, за якою проводився контроль за вчиненням злочину).

Основу таких клопотань складають відомості зафіксовані у документах, які мають гриф таємності, у зв'язку з чим вони не надаються стороні захисту. На наш погляд, це унеможливує реалізацію захистом своїх повноважень при розгляді вказаного клопотання у суді. У зв'язку з цим, вважається за доцільне встановити норму, відповідно до якої сторона обвинувачення не може обґрунтовувати клопотання про обрання запобіжного заходу матеріалами, які не були надані для ознайомлення стороні захисту.

Загалом, принцип свободи у поданні сторонами кримінального провадження до суду своїх доказів і доведення їх переконливості реалізується шляхом надання за клопотанням сторін права заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання щодо його застосування [12, с.479].

Крім того у кожному випадку, коли вирішується питання щодо тримання під вартою або звільнення, діє презумпція на користь звільнення, відповідно до якої: обов'язок доведення обставин, що свідчать на користь утримання під вартою, завжди несе держава; будь-які обставини, щодо доведеності яких або значення яких для вирішення питання про тримання під вартою або звільнення, залишається сумнів, мають тлумачитися на користь звільнення. Аналогічно ст.5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод забороняє переміщати обов'язок доведення необхідності звільнення на особу, щодо якої вирішується питання про позбавлення її свободи [13].

Слід відмітити, що практично у кожному п'ятому випадку у задоволенні клопотання органів досудового розслідування про взяття під варту відмовляється чи застосовується більш м'який вид запобіжного заходу (2,5 тис. та 1,2 тис. відповідно клопотань відмовлено із 23 тис. поданих слідчими).

Проведений же аналіз слідчо-судової практики свідчить, що основними мотивами відмов слідчих суддів в обранні підозрюваним запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, є:

- відсутність у клопотанні посилань на наявність ризиків, зазначених у ст.177 КПК України;

- не зазначення обставин, на підставі яких слідчий, прокурор дійшли висновку про наявність одного або декількох ризиків, зазначених у клопотанні з посиланням на матеріали, що підтверджують ці обставини;

- відсутність обґрунтувань неможливості запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, шляхом застосування більш м'яких заходів;

- не приєднання до клопотання матеріалів, якими слідчий, прокурор, обґрунтовують доводи про обрання конкретного запобіжного заходу;

- не зазначення переліку свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час судового розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу;

- відсутність підтвердження, що підозрюваному надано копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу [14, с.3].

В ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя, суд обов'язково визначає дату закінчення її дії (ч.4 ст.196 КПК України). При цьому, строк дії ухвали слідчого судді, суду про тримання під вартою або продовження строку тримання під вартою не може перевищувати 60 днів.

Аналіз слідчо-судової практики свідчить про неоднозначне застосування цієї норми. Наприклад, в ухвалі Зарічянського районного суду м. Суми про продовження строку тримання під вартою від 11.07.2013 р. продовжено строк тримання під вартою до 14.09.2013 р. При цьому строк дії попередньої ухвали закінчувався 16.07.2013 р. Таким чином, суд постановив рахувати 60-денний строк продовження тримання під вартою з часу закінчення дії попередньої ухвали, тобто з 16.07.2013 р. Проте судом не враховано, що постановляючи 11.07.2013 р. нову ухвалу, суд застосовує цей запобіжний захід на термін до 60 діб з часу постановлення ухвали [15].

Таким чином, в ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою повинна бути вказана конкретна дата (число, місяць і рік), до якої діє вказана ухвала. Необхідно, щоб після визначення конкретної дати, з урахуванням положень ч.2 ст.197 КПК України (відповідно до яких строк тримання під вартою обчислюється з моменту взяття під варту, якщо взяттю під варту передувало затримання підозрюваного, обвинуваченого – з моменту затримання) слідчий суддя зазначав словосполучення «включно». Це зумовлене неоднозначними розуміннями положень ч.3 ст.114 КПК України, відповідно до якого при обчисленні строку днями строк закінчується о двадцять четвертій годині останнього дня строку. Адже, якщо в ухвалі буде зазначено словосполучення «до 24 серпня» це означатиме, що строк тримання під вартою закінчиться «23 серпня о 23 год. 59

хв. 59 сек.», а якщо «до 24 серпня включно» – то «24 серпня о 23 год. 59 хв. 59 сек.».

При прийнятті рішення про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою Вищий спеціалізований суду України з розгляду з розгляду цивільних і кримінальних справ вказує на обов'язковість розгляду можливості застосування інших (альтернативних) запобіжних заходів (правова позиція, викладена у п.80 рішення ЄСПЛ від 10.02.2011 року у справі «Харченко проти України») (лист ВССУ № 511-550/0/4-13 від 04.04.2013 року «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України»). Відповідно до ч.3 ст.183 КПК України слідчий суддя, суд при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою зобов'язаний визначити розмір застави, достатньої для забезпечення виконання підозрюваного, обвинуваченого обов'язків [16].

Водночас інколи слідчі судді вимог ст.183 КПК України не дотримуються, що має наслідком скасування рішень про обрання запобіжних заходів. Так, Апеляційний суд Київської області скасував ухвалу Броварського міськрайонного суду про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту підозрюваному у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст.289 КК України, у зв'язку з порушенням вимог ч.3 ст.183 КПК України – у зв'язку з тим, що слідчий суддя при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не визначив розміру застави.

У цьому проявляється гуманність та демократичність положень КПК України. Адже можливість внести заставу і виконувати обов'язки, які будуть визначені слідчим суддею, судом в ухвалі про застосування запобіжного заходу у вигляді застави, більш позитивно сприймаються, ніж перебування у місцях попереднього ув'язнення. У випадку застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання

під вартою без визначення розміру застави як альтернативного запобіжного заходу (ч.4 ст.183 КПК) слідчий суддя, суд зобов'язаний це обґрунтувати у рішенні незастосування застави [12, с.463].

Слід зазначити, не визначення розміру застави у випадках, передбачених ч.4 ст.183 КПК, є правом, а не обов'язком слідчого судді. На цьому це наголошується й Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Для прикладу, ухвалою слідчого судді Суворовського районного суду м. Херсона обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою щодо підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого ч.4 ст.296 КК строком на 60 діб із моменту затримання, а також визначено розмір застави в сумі 91760 грн. В апеляційній скарзі представник потерпілого – адвокат просив ухвалу в частині визначення розміру застави змінити та обрати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою без визначення застави. Колегія суддів, залишаючи апеляційну скаргу без задоволення, зазначила, що не визначати розмір застави є правом, а не обов'язком слідчого судді [17].

На наш погляд, необхідно встановити імперативну заборону для слідчого судді, суду при обранні запобіжного заходу у виді тримання під вартою застосовувати заставу у кримінальному провадженні щодо окремих категорій злочинів (замість «права не визначати розмір застави», як це передбачено чинною нормою).

Таким чином, взяття під варту при досудовому провадженні має засновуватися на достатніх підставах, які, з одного боку, свідчать про існування обґрунтованого висновку про причетність особи до вчинення злочину (підозри), а з другого – дають можливість обґрунтовано спрогнозувати майбутню негативну поведінку підозрюваного або обвинуваченого в разі залишення його на волі до судового розгляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахундова А. А. Типові кримінально-процесуальні правопорушення при застосу-

ванні запобіжних заходів / А. А. Ахундова // Науковий вісник Львівськ. держ. ун-ту внутр. справ. – 2012. – № 2 (2). – С. 282–290.

2. Кони А. Ф. Избранные произведения : Статьи и Заметки; Судебные речи; Воспоминания / сост. А. Б. Амелин. – М. : Госюриздат, 1956. – Т. 2. – 888 с.

3. Бабурин В. В. Незаконное задержание: уголовно-правовой и уголовно-процессуальный аспекты : монография / Бабурин В. В., Сурихин П. Л. – Красноярск : Сибирск. юрид. ин-т МВД России, 2004. – 196 с.

4. Застосування Європейської конвенції з прав людини при здійсненні правосуддя в Україні : навч.-метод. посіб. для суддів / Т. І. Фулей. – К. : ТОВ «Гешальт Консалтінг груп», «Прок-бізнес», 2009. – 200 с.

5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» : від 07.10.2014 р., № 1689–VII // ВВР України. – 2014. – № 46. – Ст. 2046.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо аспектів застосування застави та злочинів до яких застосовується тримання під вартою)» : від 05.03.2015 р., реєстр. № 2330 / Герашенко А. Ю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54315.

7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо аспектів застосування застави та злочинів до яких застосовується тримання під вартою)» : від 05.03.2015 р., реєстр. № 2330 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54315.

8. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо окремих аспектів застосування запобіжних заходів у вигляді застави,

тримання під вартою та оскарження окремих рішень у кримінальному провадженні)» : від 03.03.2015 р., реєстр. № 2284 / Вінник І. Ю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54256

9. Висновок Головного науково-експертного управління на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо окремих аспектів застосування запобіжних заходів у вигляді застави, тримання під вартою та оскарження окремих рішень у кримінальному провадженні)» [від 03.03.2015 р., реєстр. № 2284] : від 16.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54256

10. Буроменський М. В. Оцінка соціально-економічних витрат при застосуванні запобіжного заходу у вигляді взяття під варту / Буроменський М. В., Сердюк О. В., Точений В. І. // Аналітичний звіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iahr.com.ua/files/works_docs/28.pdf.

11. Збірка взірців процесуальних документів та коментарів до них: [С. М. Алфьоров, С. М. Міщенко, О. Ю. Татаров та ін.] ; за заг. ред. В. І. Сліпченка. – Київ, 2012. – 198 с.

12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : [у 2 т.] – Т. 1 / [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль, В. І. Фаринник та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.

13. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» : від 17.07.1997 р., № 475/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.

14. Аналіз практики затримання слідчими підозрюваних, обрання їм запобіжних заходів, повідомленні про підозру особам в учиненні кримінальних правопорушень слідчими органів внутрішніх справ України протягом 2014 року : від 31.01.2015 р., № 13/5/1-129. – К. : МВС України, 2015. – С. 9.

15. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» : від 19.12.2014 р., № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/114155-uzagalnennya_sudovoi_praktiki_schodo_trimannya_pid_vartoyu.html.

16. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового ро-

зслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» : від 04.04.2013 р., № 511-550/0/4-13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13>.

17. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження» : від 07.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14>.

Фаринник В. І. Підстави та процесуальний порядок застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту / В. І. Фаринник // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 329–336 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_54.pdf

Досліджені особливості застосування тримання під вартою у кримінальному провадженні. Акцентується увага на визначенні правових підстав застосування запобіжного заходу, гарантій додержання прав і свобод людини і громадянина під час участі у кримінальному провадженні. Звертається увага на процесуальних особливостях обрання та застосування тримання під вартою, наголошується на основних помилках, які допускаються слідчим, прокурором під час складання клопотань про обрання запобіжного заходу.

Фаринник В.І. Основания и процессуальный порядок применения меры пресечения в виде заключения под стражу

Исследованы особенности применения содержания под стражей в уголовном производстве. Акцентируется внимание на определении правовых оснований применения меры пресечения, гарантий соблюдения прав и свобод человека и гражданина во время участия в уголовном производстве. Обращается внимание на процессуальных особенностях избрания и применения содержания под стражей, отмечаются основные ошибки, допускаемые следователем, прокурором при составлении ходатайств об избрании меры пресечения.

Farinnik V.I. Bases and a Remedial Order Application of Preventive Measures in the Form of Detention

This article deals with the study peculiarities of safeguards in criminal proceedings. The article focuses on the grounds of preventive measures such as guarantees respecting the rights and freedoms of man and citizen while participating in criminal proceedings. Finally, the author draws attention to the procedural peculiarities election and preventive measures, according to the basic mistakes that allowed the investigator, prosecutor in the preparation of applications for the election of a preventive measure.